

**Hàng kiền
vờ đề.**

SÃO-QUÂN
 55 120, đường Đinh-Du, Phố
 Hàng-Chợ số 105
 Hà-Nội - Điện: 1.718.841 và 1.718.842

CHIẾN TRANH A-Y

**TÌEU VƯƠNG GUGSA TẠI
MAKALLÉ**

. Rome, 9 nov. — Ngudi ta doka rana

dar - Debra - Tabar - Sekata - Amba -

Sau khi đi vào Makalié, thủ vương Gueza đã giới thiệu chức viên bản xứ với nhà đương cuộc Ý. Thủ vương tuyên bố sẽ giữ nhiệm vụ của vua Ý phổ thông, một cách rất cẩn thận.

CHUYỆN LẤY GORAHAI

Hôm, 9 Nov. — Một bản báo cáo cho thấy rằng quân ở vùng mới bắt được một số quân giặc, và có nhiều cuộc hàng đầu khác. Bản báo cáo này có một số chi tiết về sự tấn công; quân ở lại tiếp tục nhiều lần báo cáo rằng lính thanh và máy trực thăng trường.

General có những lấy dài bao vi, có những đội quân học theo lối Ấn Độ phòng thủ. Các đội quân này có 60 sáng liên thành, 8000 súng trường, và 60 ngàn số lượng Work chỉ huy Các đội quân ở Harar đến để thêm vào nữa. Trước khi quân ở káo thành lấy thành có đội lính bay bên trái phá vỡ tường. Vì nguyên số Work ở thường, nên quân A bỏ chạy, mà các xe phá lấy

Đã về nơi mới và thành.
Addis Ababa, 9 nov. - Có một chiếc tàu
bay bay qua thành phố lần đầu.
Khi lấy Gorrahi bên gần A có 12 người
chết và 60 người bị thương. Phần Y có 10
người chết nhiều hơn.

**CẢ VÙNG OGADEN VỀ TAY
QUÂN Ý**

Roma, 19 nov.— Nguyên sãi Giggiga đã chiếm thành Sassobanch và hiện di v Giggiga Nguyên sãi chỉ cách Giggiga dưới 100 cây số. Giggiga là một yếu địa trên các đường giao thông quan yếu giữa Berbera và Addis-Abeba. Cả Ogaden đã về tay quân Ý.

TẠI MẶT TRẬN TIGRÉ VÀ SOMALIE
Roma, 11 nov. - Một bản thông cáo cho
ấy rằng trên mặt trận Tigré quân Ý đã
đã đóng tại miền Nam Mahalla, ở miền
na Chelcoi.

Máy bay I có tìm thấy một nghìn quân
lập trận gần miền Ambo-Angi và nhiều
căn nhà ở các vùng gần đó.
Tại một trận Somah chúng đã lấy sạch
tên lửa Gornah tại vùng Fafan gần
lâm cho quân A thất bại nhiều, bỏ lại
súng đại bác, nhiều súng trường và

Người A lại gọi đôi tên miền Daggadom
Qaydan và Antabo ở Tigré bị lấy.

LÒ QUAN VÀ CHIẾN BINH Ý
QUA CHÂU PHI
Naples, 10 nov.— Quân công P.staino đã
kết với 73 võ quan và 2.000 lính áo đen
đang tấn công Phi châu

**THIỆT THÊM MỘT ĐẠO
LÍNH NỮA**
Rome, 12 nov. — Quân Ý vẫn tiến hành
các việc xây dựng ở mặt trận Tigré và
Amallo. Các việc bao vây miền Tombou
tong đã khởi sự. Quân Ý chiếm được

phụ công Takarra, bao vì vùng Adoua.
 kinh giới 7 cho rằng cuộc hàng đầu của
 ed-ai-Korim Mohamed là rất quan hệ.
 Hứa 7 định thiết lập thêm một đội
 của nhà vì thấy có người 7 hiện nay ở
 tại quốc ông mộ rất đông.

MỘ VÀO QUÂN A

Madrid, 13 nov. — Một người người phần
tên là thất nghiệp đã xin vào giúp việc
ở cho quán A.

**QUÁN A ĐẠI THẮNG Ở
ANNALE**

Paris, 13 nov. — Có tin chính thức A

rrer cho hay rằng, quân A đã thắng một
n tại Ansoke gần Gorabel. Họ được ở
zo chiến, giết 12 người T, và bắt một
n người Somali. (Cũng có tin nói rằng
rabel hiện ở và trong tay quân A).

... ..

Ông T-Độc-Sĩ **VÔ-VĂN-VĂN**, một nhà
yêu nước và yêu học, quê **VIỆT-NAM**, nhận
định kinh nghiệm, trước khi đi viết một
Lược-vy trong báo **Trang-Lập** ở **Saigon**
vừa sáng lập và chủ trương nhà **thước**
VÔ-VĂN-VĂN ở tại **Theodore** (**Hàn-Mỹ**).
Đã mấy năm nay nhà **thước VÔ-VĂN-VĂN**
đành đầu hay khắp ở **hà-y**, từ **Hàn**
đến **Đức** cũng học và phân nhiệm đến biết
rừng, vì các môn **thước** của ông chủ ra
trí đáng học về **canh**, học đẹp trí **khác**,
không kém chi các nhà **thước** ở các nước
Văn minh **hà-mỹ**, và phân công hiện, thì
ai có công rồi cũng đến công nhận là
thước kinh nghiệm về công. Như vậy mà
thước VÔ-VĂN-VĂN hay chơi rất mạnh,
đến dân cũng vậy, và nhà **thước VÔ-VĂN-**
VĂN đang phải đi mua **chợ**, nên **chợ** lại
không **quả** của các nhà **thước VÔ-VĂN-**
VĂN cũng vì có mà tiền học **thước**.

Như vậy đến 12 Novemba đến nay, nơi các thợ và trên các con đường ở HUE, một chiếc xe hơi mới hiện ra rất đẹp kiểu Peugeot 401, theo các không biết họ nhận người từ lớn đến bé, những tiếng: ĐÓNG VÀ THUỐC VỎ VẠN VÂN CÔNG HIỆU NHƯA tự trong miệng các họ trên. ngàn người, hòa với tiếng máy truyền thanh giăng trên xe, bay ra làm cho đến cả đất Thán-kian thanh tịnh, là ra sự nhận người cả với các đồng bộ đổi với nhà thuốc VỎ VẠN VÂN rất nhiệt liệt. Trên các con đường, trong nhà các ĐỘI LỬ VỎ VẠN VÂN, một cái máy truyền thanh to tương giới thiệu những món thuốc của nhà thuốc VỎ VẠN VÂN một cách thanh thản, không kém lời nói của bạn đồng nghiệp, và không nơi thán nói thuốc cả sung cao giá trị của mình làm, - chỉ khi bị liệt đáng khen, - và những giới thiệu lời thanh tao của máy địa hạt chỉ hướng Nam bị tự máy truyền thanh bay ra, làm cho họ trên ngàn đồng hồ đồng trước cửa nhà đại lý, hoặc ra hoặc vào các loại cái cảm giác mới mà máy ra, và một thêm báo như: «Lạm lượng của nhà thuốc VỎ VẠN VÂN mới xạc, cảm đồng báo, và các bạn tranh như về với mới nhận sáng». Đoàn quảng cáo của nhà thuốc VỎ VẠN VÂN, do M. VỎ VÂN THIÊN là con của ông Y Học Sĩ VỎ VÂN VÂN, và M. LÊ BỬU NGHĨA Albert cai quản. Nghe nói ở mấy lần thạc, đoàn quảng cáo của nhà thuốc VỎ VẠN VÂN đi dần dần, đồng báo sáng hơn nhận nhiệt như ở Huế này, và nhờ họ quản cáo này, mà đồng báo tin dụng thanh, nên thuốc bán càng chạy hơn hai trước nữa, và đồng báo vẫn biết tiếng đến hai trước là sự phao ra, nên nhà thuốc VỎ VẠN VÂN vẫn phát đại và đồng rằng rằng trong mấy năm kinh tế này, và có lẽ thuốc của họ chạy thêm nữa, vì sự sống hiện của nó có đủ rồi cũng đến thời điểm này vậy.

Sách này phần nhiều tác giả rút ở sách Tây mà viết, có công phu, đã đăng ở Ngộ-Đạo. In đẹp, dày 250 trang, giá bán \$370.

Vậy có lời cảm ơn hiệu sách Nam-kỳ và giới thiệu cùng độc giả.

I. D.

Hiệu THÔNG-HOẠT QUANG-LẠI
Gia 0516
Rất thân hiệu

Ngày 12 làng thuộc tổng Hữu đư (tổng Châm), huyện An phước, tỉnh Phan rang, có trung lương một khếch đi tìm lúa tại xã Tầm Rá, họ gọi về làng Hoai trang. Đa 36 năm này, có độ 30 gia đình người Annam khai phá làm ăn ở đó, chúng nhận nộp thuế mỗi năm 400 ché làng Hoai trang, có biên lai minh bạch, có lý trưởng đi triệu về thăm và đo đất khếch đóng tiền nộp.

Đến năm ngoài, họ lý 12 làng và Chánh tổng Hữu đư, một lần gởi về ủy sai khếch làm ruộng ở Tầm Rá, cũng thấy có họ thuế mới trên, gao tại Chánh tổng quản nhà 12 làng, thế khếch được nộp cho làng Hoai trang như trước.

Nhưng về mặt này, Bài Khước chỉ
 thêm một lần được 25%, đó nọp Chấn
 được quân phần của nó rồi, còn 15% nữa.
 lý tưởng Hồi trung thân nhện, không
 biết chi và việc gì.
 Họ lý tưởng Đảng Chu, người mợ
 Đảng C, cụ lý tưởng Lưu Kiếm (lần
 này chính ruột bà huyện A Phướn, hiện
 Hồi trung), có lẽ thấy Chánh tổng làm
 mất phần lớn của họ, nên ngày 17 tháng
 6 ta, bọn họ cỡi đến ở hương lăm xã
 Tân Hà, nên phần đất của Bài Khước
 (không cho Khước trung cách này) và
 giữ phần nhà Lê Thanh, trong khi về
 chống lại này đi về. Nhà của Lê
 Thanh bị phá sập để hương sát chi; Thanh
 có cái value dựng một cây lăm. 40% giấy
 và để vật vạnh cũng bị bọn hào cường
 khi lấy mất.

Khi Thanh nghe tin đó lấy, chạy về, vừa đến cửa ngõ đã bị bọn kia áp lại bắt trói đem vào nhốt chỗ phần đất ngoài Khố. Người trông gác thấy về chạy đi báo tin. Tổng đốc liền, sai một trói cho Thanh, khám xét chỗ nhốt bắt bị phát lấy cung khai các nạn đêm và lần hàng, rồi lập biên bản phúc trình huyện.

Thanh đi hẳn huyện qua một tháng, không thấy quan huyện đòi hỏi tội tội bọn Đoàn Chu, và không thấy quan sát xét ra sao về; hết đầu đi đến ngay morning 2 tháng 8 ta, y phải đi đến lần gặp Tà tử Fang rang và quan Đạo Ninh thôn. Quan Sự quan Quan Đạo tử: Quan Đạo lại báo y trở về hẳn quan Huyện. Nhưng không hiểu sao quan Huyện cứ để mãi không chịu lấy xét gì. Lê Thanh lại phải tự mình là đơn chữ Hán lên quan Đạo nữa, cũng không thấy hiệu quả.

Coi biết mà thấy vậy ra vậy ra sao không

Hội chợ Huế sang năm sẽ mở từ
ler đến 3 Mars.
Trong khi Hội chợ, các hàng hóa
đem đến bày thì Thành phố xá
thuê cho.
Đưa xin chỗ phải nộp tại tòa Đốc
Ly Huế, định thuê gian hàng số nào
và đem bày bán những hàng gì
nhất kể rõ.

Giá thuê gian hàng như sau :
 2 gian 20\$, 16 gian 16\$, 8 gian 14\$,
 38 gian 12\$, 10 gian 10\$, 42 gian 8\$,
 32 gian 6\$, 12 gian 5\$. Mỗi gian
 hàng được một ngọn đèn điện tiền đã
 tính vào trong tiền thuê gian rồi.

Khi nộp đơn xin, phải nộp nửa tiền thuê ngay, còn nửa kia phải trả trước khi nhận gian hàng.

Cao người bày hàng muốn thuê đất để làm lấy gian hàng cũng được. Trong nhà giữa sẽ có những khuôn đồ chưng đồ vẽ, hình ảnh, văn vần... cho thuê.

AI muốn hỏi điều gì thì viết thư cho tòa Đốc-Lý Huế và phải đính theo một con tem để trả lời.

TRUNG-KỲ, đến 4 giờ chiều ngày 20 tháng giêng t.đ. 1936 thì các số kho bạc thời không bán vé nữa

Các gian hàng (Stant)
Trong chợ có tất cả 147 gian hàng, và
bên trái (chíadelle) đứng 18 gian đồ bày

Hiện Mỹ-xương một nhà kỹ-nghệ làm máy & Thanh-hóa, Nguyễn-dinh-bà bày xướng làm đồ sành Lã-thanh, Trần-quang-Tiêm bày ra các thứ lưc của đồ đất diêm & Nông-công. Cả một gian hàng bày các máy cưa & dẫn thủy nhận diêm Thanh-hóa & một gian hàng của một hiện bày đồ nữ trang & Bào kỳ.

Hội đồ-g, chăm thì xem chừng là làm hết phần sự.

Đi Yên, phần nhiều là ở đất cát màu
vàng nâu từ châu Á. Thời kỳ này các phẩm
tiềm hơi lấm. Đến thời kỳ sau này có
vài lớp bột của nhũ i, tiềm sạch, nên các
phẩm thêm nhiều, và cũng được làm từ
đất vàng cho ta chú ý. Dãy giá trị ra vài
trụ tiền tiền trước gần đây như quyển
Điền chương xưa, các Khai-hưng, Độn
địa, của Nhất-Hoà, Kép tư bản của

P. V.

Khi viết thơ hỏi thăm làm đại lý, nhớ nói rõ muốn nhận hàng nhánh nào hoặc cả hai nhánh. Xin tùy sức mà nhận, mà chúng tôi cũng tùy sức mà giao.

HIỆU VIÊN-ĐỆ
Ở BẾN-NGŨ HUE
Giấy số: 87

Theo gương kỹ, nay nhà thuốc **NAM-THIÊN-ĐƯƠNG—HANOI** định khoảng trường nghề thuốc nam cho được to tát rộng rãi, thay đổi chương trình, thủ lệ Đại-lý học thực quyền lợi mi mẫn. Vây muốn giới: **ĐẠI-LÝ, CHI-ĐIỂM** khắp các tỉnh, các phủ, huyện trong cả Đông Dương để bán các thuốc Cao, Sơn, Hoàn, Tán. Ai muốn, xin làm cử người thơ cho nhà thuốc **NAM-THIÊN-ĐƯƠNG, 46, rue des** Phức - Kiến, **HANOI** mà thương lượng.

Hoặc có người khi gần tới đường kinh hay đau bụng, hay là đường có đường kinh mà đau bụng, huyết điều ra ít, uống 1 chai BẠCH PHỤNG ĐIỀU KINH HOÀN hết đau bụng, huyết điều ra nhiều và sủa đường kinh, khi hết đường kinh rồi, trường phục trở lại SONG LIÊU ĐIỀU KINH BẠCH ĐÀI HOÀN, cứ mỗi kỳ thấy kinh đến uống một chai BẠCH PHỤNG, uống như vậy trong 3 kỳ, chứng đau bụng hết, kinh nguyệt điều và có thai ngầm.

Hoặc có người thường thường trong bụng có cục máu rắn cứng lên cứng xuống, bỏ qua bỏ lại, dần dần dờ dọi lòng tức nơi ngực lên năm bảy tháng mà không hết, cứ ít bữa hết, ít bữa dần, dần vào gây ốm, trường hợp ĐẶC PHÙNG ĐIỀU KINH HOÀN cục máu tiền hết, tan bụng hết dứt, kinh nguyệt đều, có thai yên.

Thuốc Song Liêu điều kinh Bạch đới hoàn và Bạch phụng điều kinh hoàn (mỗi hộp 5 hoàn), giá (430).

Nhà thuốc VÔ-VÂN-VÂN — THUĐAUMOT

CHI CUỘC: Saigon, Ghaton, Tourane, Haiphong, Mme QUANG-LUYEN, Tổng đại lý BUE, rue Nam Giao.

THUỐC LẬU

HIỆU CHÚ' THỌ

CHUYÊN TRỊ

Bệnh lậu, lậu nhiệt, đái ra mủ.

Mới mắc hay lâu năm

Không hại thận, Không hạ /
đường sinh dục.

Một vỏ 0\$80

Đơn và cách
dùng trị gởi liền
không cho ai
muốn biết.

Mỗi tại :

Các nhà Đại - Lý

Thuốc chủ Thọ

Dầu chủ Thọ

Dầu Tè Qui

ở các nhà

Nhà Thuốc

VĨNH - THỌ

TOURANE

Director General **NGUYEN THUC KHANG**
<https://tieu>

PHU - TRUONG TIENG - DAN

Hội Quốc-Liên với cuộc A-Y chiến tranh

Cuộc Trung-Nhật ở Mãn-châu, hội Quốc-liên không can thiệp và chế chi được, oai tín đã sút kém rồi, song mượn cơ rằng ở Viễn-dông cách xa Âu-châu, những nước gộc trong hội Quốc-liên không quan thiết gì lắm. Đến như cuộc A-Y ở Đông-phi, sát bên cạnh Âu-châu, lợi hại quan thiết với Quốc-liên biết bao. Vậy mà Quốc-liên cũng chỉ khoan tay ngồi nói suông, chẳng làm gì ngăn được cái bước đi tới hàng-hải của Mussolini.

Đối với cuộc diện Quốc-tế, nếu cứ xem bề ngoài, cùng những tin vụn vặt hằng ngày, như những chuyện « ỷ viên hội nghị, kinh tế chế tài » v. v., không sao rõ cái chân tướng bề trong được.

Quốc-liên là gì, kể ra có nhiều nước có chủ quyền, mà nói về tay chủ động chính là Anh với Pháp. Vậy muốn biết xu thế Âu-châu đối với cuộc A-Y chiến tranh, cần nhất là biết rõ nội tình 2 nước gộc: Anh, Pháp.

Trong khoảng Y-A xung đột, nước Anh vì quyền lợi thực dân ở Phi-châu, trước hết đứng địa vị người hòa giải. Hòa giải không xong, Anh lại tới một bước nữa: một mặt thì tập trung quân đội ở Địa-trung hải để dọa Ý; một mặt liên Pháp nhóm hội Quốc-liên ban cách ngăn cản. Tưởng thế có thể ngăn được nước bước của Ý, không dè Mussolini chẳng thèm đếm xỉa gì, cứ kéo quân sang thực hành thủ đoạn vô lực, làm cho các Anh ngỡ ngàng, cần phải tính ra phương đối phó, thành ra cuộc Anh-Y đối lập.

Anh-Y đã rõ ra tình hình khàn trương, ai cũng tưởng cuộc Y-A ở Đông Phi sẽ bùng ra thành thế giới đại chiến, không còn là địa phương hóa nữa. Nhưng chưa thực hiện, thì nước Pháp là một nước rất quan hệ với Ý, làm cho cuộc diện khàn trương lại hóa hoãn.

Nguyên do thế nào?

Đối với cách hành động cương ngạnh của Ý, Anh vẫn cảm tức đến cực điểm, định phang cho Ý một cú, nếu được nước Pháp đồng ý. Nhưng Pháp không thể biểu đồng tình hết với Anh mà bỏ Ý.

Một lẽ là sau cuộc Âu-chiến, Anh vẫn có ý ngầm ngầm giúp Đức mà chế Pháp. Gần đây lại có cuộc Anh-Đức hải quân hiệp định, Pháp càng không bằng lòng cho Anh. Sở dĩ không muốn là Anh là cốt giữ tình thân thiện ngày trước, nhất là vì mối quan hệ 2 bên ở Quốc-liên.

Lại một lẽ nữa, Pháp phòng Đức-Y liên hiệp nhau. Để có cuộc Pháp-Y hiệp định, thì phải Pháp không muốn ngăn

dón việc hành động của Ý. Tham dự vào cuộc trưng phạt về kinh tế, là để duy trì thể diện Quốc-liên, nuôi lòng tin nhiệm của các nước nhỏ.

Vì lẽ trên, Anh chưa có cảm tình gì lắm cho Pháp phải hi sinh, chịu gây mối ác cảm với Ý mà giúp Anh, nên đối với Anh « Có giúp Anh trong cuộc Anh-Y khai chiến không? », nước Pháp chỉ trả lời một cách lơ lửng không thiết. Nói cho rõ là Anh đối với Ý cũng như Pháp đối với Đức. Anh trước đã có ý hộ Đức mà kiềm chế Pháp thì nay Pháp lại gi lại giúp Anh mà gây thù với Ý. Đó là cái chỗ « chằm phong tương đối » của Anh với Pháp, 2 nước gộc ở Quốc-liên.

Con mắt Mussolini không vừa, thấy rõ chỗ « Anh Pháp mâu thuẫn » trên, nên mặt ngoài thì nói không bỏ hội Quốc-liên và hăm ra Quốc-liên, mà bề trong cứ tấn hành thẳng tay, tha hồ nước Anh dọa nạt.

Hiện tình Âu-châu đối với cuộc Đông Phi như thế, cuộc A-Y chỉ « địa phương hóa » như cuộc Mãn-châu, chẳng nói làm gì, nếu bùng ra cuộc chiến tranh lớn, bước thứ nhất là Anh, Pháp có hiệp tác nhau thì bên kia Ý, Đức tất nư nhau để đối lại. Không thể thì Ý chỉ đi một đường thuận tiện như Nhật chiếm Mãn-châu.

Khách quan

Đau và chết nhiều

(Một nhà chết 5 người)

Khắp tỉnh Quảng-nam, dân ở về miền ngoài, chỗ nào cũng đau và chết nhiều, T. D. đã có tin.

Hiện bệnh đang thịnh là bệnh sốt rét và kiết lỵ.

Tại miền liên thuộc, như làng Thanh-bát, thuộc tổng Tiên-giang, có nhà hương Kim chết một giáy gần năm người, chỉ có mình ông ta và 2 đứa bé. Hiện vùng ấy ít nhà không có người đàn. Lúa chín ngoài đồng, từ bữa tháng 9 là đến nay mà có chỗ chưa gặt, chỉ vì người đàn gấu, làm không nổi.

Tình cảnh dân quê ra thế, vì là tay là đất? Tại quá!

Lao-Nông

VIỆC LÀM CHAY CHO BỐ, BỊ VU CẢO LÀ LÀM CHAY CHO SỰ ĐAM VÀ NGUYÊN-THAI-HỌC ĐÀ KIỆT LIÊU

Về việc chánh tổng Bích ở tổng Tam-mai, huyện Yên - đống tỉnh Bắc-giang (Bắc-lý) làm chay cho thân sinh, mà bị tên Lưu-xuân-phong, người hàng đồng ở thôn hân riêng, đi tố cáo là làm chay cho vợ Đám và Nguyễn-thái-Học, thì ngày 8-11-35 việc này đã mang ra xử tại. Quan tòa xét ra để chừng có tên Lưu-xuân-phong can tại vụ cáo, nên tuyên án 2 tháng 10, 10% phạt và 15% bồi thường cho chánh tổng Bích. Còn Nguyễn-thái-Học là người là là đơn kiện, thì quan tòa xét ra có bản thân chủ nhà của Phong viết, bất vì đại đội ở tỉnh khách ăn hàng, nên miễn tội. Quan chánh án tòa cho như.

Chuyện bầu-cử Lý Hương

(Đầu tiên ban đêm và đợt đầu dễ thay tên)

Câu chuyện bầu cử Tổng, Lý, thường diễn ra ở làng, làm cho nhân dân xem cuộc bầu cử như chuyện chơi, một cái gì gần gũi của chính-phủ đặt ra chế độ. Quan địa phương đối với một việc đơn giản như thế mà không làm cho dân thôn công bình, thôn phược được lòng dân, thì còn nói gì việc to lớn!

Chuyện ở một làng thuộc phủ Tam-tý dưới đây là một trong bao nhiêu cuộc bầu cử khác.

L. T. S.

Làng An-hòa ở về miền biên phủ Tam-kỳ, số dân định trên 300. Theo lời sắc quan Phủ, 7 giờ mai ngày 5 tháng 10, năm Bảo-số đợt thứ 10, (31-10-35) đầu phiếu tại đình làng. Bà người ứng cử là Phạm-Đôn, Bùi-Khâm và Mai-Phượng.

Đến ngày 4 đầu tiên trước đình, nào nhiệt là thường, chưa có kỳ đầu phiếu nào mà số dân hiện diện đông như kỳ này (dân định 325 mà hiện diện 259). Trong số đông ấy, có vì quyền lợi mà đến để chọn người xứng đáng lên cầm quyền làng, kỳ là việc bình phân; cũng nhiều người nghe Bùi-Khâm có làm thật, rứa dãi, nên vì rứa thật mà tới.

Đầu tiên ban đêm

Đợi, đợi mãi cho tới 3 giờ chiều, mới thấy thấy thừa Phan-khắc-Loại thay mặt quan về chủ tọa cuộc đầu phiếu. Trong khi dân chờ đợi trước sân đình, thì mấy bác hương lý đương chức làm gì? Có hương lý phải ở tại đình sắp cuộc đầu phiếu; nhưng không, mấy bác hương lý, phó lý, hương - mục, hương bộ, hương-kiểm, bị sắc thời miển của thời rứa, rồi vào nhóm tại nhà của Tà-Nhổ, thêm dân của Bùi-Khâm. Mấy bác bỏ báo, tán dương tư cách của Khâm, lời lẽ rất lung hùn mà cũng rất cảm động, đến nỗi sồn heo và mấy vô rứa to tướng kia cũng cảm mà chui thẳng vào dạ dày mấy bác!

Phải chăng vì dụng tâm để trẻ, hay vì rứa thật mà lý trưởng Phạm-Thảo quên đem bản khai dân đinh theo. Báo hại thay! Thấy thừa về tới đình rồi 3 giờ chiều, mà vì không có bản khai, nên phải đợi đến 8 giờ tối, chủ xị chạy về nhà cách hơn 5 km lấy đem tới. Vì vậy mà phải đầu tiên ban đêm; mà cũng vì đầu tiên ban đêm mà sinh ra làm chuyện rắc rối, kết quả cuộc bầu cử cũng mà một như ban đêm!

Đầu tiên ban đêm

Tám giờ tối, sau khi ra đầu tiên cho ba người ứng cử: Phạm-Đôn: hương (O), Bùi-Khâm: chấm (.), Mai-Phượng: gọt (X), thì hội-dồng gồm có thầy Tà-Nhổ, chánh-tổng và viên hào chức sắc, bắt đầu làm việc. Làm việc rất sốt sắn, sốt sắn đến nỗi thầy Tà-Nhổ không kịp đóng cơm tối, mãi tới khi xong việc là gần gần mới được ăn lời lòng! Có lẽ vì quá lo cho nhiệm vụ mà thầy bị biến cơn bụng nên không thể ngồi dự cuộc đầu phiếu; thầy nằm giữa sân đình giao việc giữ hộp tiền cho tên lùn theo hầu.

Kết quả

Kết quả được 133 tên chấm (Khâm), 115 tên vòng (Đôn), 3 tên gọt (Phượng), 5 tên vòng không phải vòng, chấm không phải chấm, chỉ thấy một cục mực đen thui, và 1 tên đã không thấy đến hiện hồ cho (xem tiếp trong các kỳ tiếp)

Vì lũ trẻ con dành mảnh giấy lộn, mà gây nên 2 mạng chết

Ngày 29-10-35, lúc 4 giờ chiều, hai đứa trẻ chừng 8, 9 tuổi, con trai của Lê-Phong và Lê-Trưởng, nhà ở gần nhau (ngụ tại làng Điện-an, tổng Nghĩa-hà, phủ Tư-nghĩa), nhón đi chơi với nhau, lượm được một mảnh giấy lộn, rồi đánh chữ với nhau; ban đầu 2 đứa trẻ, rồi kể đến bên cha mẹ, bên bác anh con nấy, gây ra cuộc dục khẩu, vang cả xóm, rồi ầm; tưởng thế là yên.

Sáng ngày 30-10-35 Lê-Phong đi làm, vớ ra lời nói, thì bị Lê-Trưởng đánh, rồi ầm; tưởng thế là yên.

Vợ Lê-Phong thấy chồng bị đánh, nóng ruột, trong mình có thai đã gần đẻ mà cũng rên chạy tới nư tên Trưởng ra, để gở cho chồng.

Nghe đầu tên Trưởng tán ác, lời cho vợ Phòng một lời lẽ nhảm, dấy một hồi lửa rồi tắt nghỉ! Đàng thương tâm nhất là sau khi thi chữ rồi có hơn một tiếng đồng hồ, mà cái thai còn thấy động đậy. Thế là vì miếng giấy lộn mà chết 2 mạng người, cả mẹ và đứa con trong bụng!

Hương lý ở tại đình báo phủ, quan phủ có vẻ khâm và lấy cung tiễn, sức tên Lê-Phong, phải thân hành đi lo sắp đặt chôn cất tử thi, dân là tên Phòng đã bị tên Trưởng đánh có thương tích.

Họ nói: Cả hai bên đều là dân nghèo chấy lị, nên hương lý muốn cho Phòng dọ lo việc chôn cất vớ, để đỡ tốn cho làng. Làng đã bầm rứa rồi, quan như thế, nên quan sắc Phòng lo tổng táng. Hiện nay tên Trưởng đã bị giải về nhà giam cứu.

T. M.

Thường hay chương cho cự chiến sĩ

Trận Âu-chiến năm 1914-1918, đồng bào ta đã nhiều người vì nước Pháp mà gởi thân ở các chiến trường, còn bao nhiêu người được trở về nước, trừ một số ít người có công, được thưởng bạc, quà, họ vẫn sống một cách an nhàn; ngoài ra biết bao nhiêu người cũng đồng một số kiếp cùng một như ai, mà sau khi về đến quê hương đã gặp tình cảnh lầm lũi khổ kho, lại không ai nhắc nhở đến họ, làm cho họ đương quên mình là cự chiến sĩ.

Tháng lại ngày qua, chẳng bao lâu bém dốt ngón tay đã có 15 năm lễ. Ngày 1-11-35, nhân ngày lễ Toussaint, mà cái biểu hiện cụ chiến sĩ tự nhiên biểu xuất hiện.

Nhơn ngày lễ này, tại chùa Long-Tiến, làng Chánh-lô, thuộc thành phố Quảng-ngãi, thấy có trên thiết dâng trái tiền, do Tòa Tỉnh ủy phụng dâng hiến cho các chiến sĩ trận vong. Sáng ngày 2-11-35 có đôi chục cự chiến binh đến dự lễ và có các quan Tòa, Tỉnh và các quan binh đến thưởng hay chương cho các cự chiến sĩ đã ứng mộ qua Tây năm 1915-1918 một số rất đông.

Lại ngày 7-11-35, tại chùa làng Toàn-mỹ, tổng Tĩnh-thượng, phủ Sơn-dinh, cũng thấy quan Sở, quan Tuần và các viên chức khác đến thưởng hay chương cho các cự chiến sĩ thuộc về vùng ấy.

Được thưởng hay chương này, các cự chiến sĩ đều tỏ ý mừng vui, cũng có người nhàn được vài năm sinh mệnh hy vọng, nói: « Đường khôn khổ này, phải chỉ nhà nưóc đem thêm vào cái hay chương này là đáng học nữa, thì vợ con nhà có lẽ vui nhàn hơn ». Lời nói nghe quá, mà đáng với hiện trạng phần đông các cự chiến sĩ trong tỉnh.

T. M.

Một cái nguyên nhơn gây ra tai nạn xe hơi

(Sự khuyết điểm về luật đi đường)

Tai nạn xe hơi ở xứ ta xảy ra thường ngày, được hai sau này của ông Đặng-ngọc-Phan ở Saigon gởi ra, ông cho rằng cái nguyên nhơn gây ra tai nạn xe hơi ở xứ ta là vì sự khuyết điểm về luật đi đường: Vì không hiểu luật nên người đi bộ không biết cách tránh xe, các vật thả bầy ra đường, làm cho xe nhiều khi bị lật. Ông xin chánh phủ ban hành luật đi bộ, nghiêm cấm việc vứt không cho thả bầy ra đường xe chạy v. v. ... Lời ông nói vẫn đáng suy nghĩ, song cũng có nhiều cái « ca » vì những người cầm lái xe thiếu lương tâm, ban đêm cưỡi đèn, bắt xích, ban ngày, tay cầm lái mà mắt thì ngó gỏi, hoặc dăng dĩa với những số bộ hành, để xe đụng phải gốc cây, hay chạy nhào xuống ruộng, cái đó thường có. Tuy thế, lời ông thanh cáo các nhà chức trách thanh tra, may ra có phương bố cứu bớt những tai nạn gồm các kỳ đi.

L. T. S.

Luật đi đường trong cõi Đông-dương này còn khuyết điểm nhiều chỗ, nguyên nhơn có mấy lẽ sau đây:

- 1) Chấn phá không có một cái luật nhất định;
- 2) Những người đứng vào địa vị trọng nom không phải tay chuyên môn về nghề xe hơi;
- 3) Luật thông thường về việc đường sá không được hoàn toàn;
- 4) Cách chạy xe không được thống nhất;
- 5) Cách chấm thi không được rành mạch về việc chọn lựa thí sinh;
- 6) Luật « người đi bộ » chưa ban hành;

Mấy khoản kể trên là cái hại nhất, nguyên nhơn ở Đông-dương xe hơi thì ít, mà nạn tai nạn lại nhiều. Muốn trừ cái hại ấy, nay các ông Đại-biêu, Hội-dồng trong năm xưa nên đặt lên chánh phủ, xin chánh phủ ra cho một đạo luật « người đi bộ » và cấm nhai trái đồ thả lỏng ngoài đường. Luật ấy in ra một bên chữ tay một bên chữ quốc ngữ, cho dân đọc, ở thành phố thì đặt tại đình Đức lý, ở thôn quê thì giao các quan tỉnh, phủ và huyện sắc cho trông, lý, ban bố cho dân xem, đăng lên các báo quốc âm, cho rộ đường truyền bá, ban một giá thật rẻ, cho nhân dân có thể mua được, làm như vậy thì ai cũng đều biết luật. Đó là theo chỗ thiết kiến của tôi, còn có chỗ nào khuyết điểm xin nhờ những bậc học thức rộng, kiến thức cao, lịch duyệt nhiều, bổ cứu thêm vào. Được như thế, nhân dân tránh bớt được những tai nạn xe hơi, cũng là một điều ích lợi cho dân, mong các ngài Hội-dồng, Dân-biêu hết sức xin chánh phủ thi hành cho dân.

Giá bán rẻ thì đầu kinh tế, mỗi nhà có thể mua một cuốn. Ở các nơi đình điền, chợ búa, bến đò, ở nhà quê, dân gởi gắm cho dân biết, làm như thế chừng ngoài ba năm thì cái đạo luật đi đường chắc người nào cũng hiểu rõ được, cho dù ở vùng nào ngày nay thì nhân dân biết đến luật đi đường. Không biết cách tránh xe, biết bao nhiêu người bị phải tai nạn, bỏ cả chầu chầu, phải chờ xe bị lật, thì người kia cũng bị lật hoặc bị thương rồi.

Hiện bấy giờ nhà nước đương sửa đường sá và cần công lợi cho lối đi, các nhà chức vụ xe đi xe chạy cho thiệt hại, cái nạn này một ngày một thêm nhiều, nên cần có luật đi bộ. Ở thôn quê lữ lữ, dân đi đường gặp dân đi đường chạy thật mau, những người đi bộ nghe tiếng lên xe, nhiều khi liền cuốn, bỏ tránh bên này, người tránh bên kia, lúc đi đường gặp dân đi đường, khi xảy ra tai nạn, trên phần đầu đi thì cho cấp phó chạy mau trước nhất, những việc này các quan

các nơi có xe hơi tất nhiên thường gặp, chẳng phải tôi đại đầu thừa dể, không má nói rằng có.

Vì sinh mệnh của người đi dưới đất, cả người ngồi trên xe, và sự nguy hiểm cho người cầm tay lái gặp cái « ca » kể trên, nên có mấy lời này may mắn tại các nhà chức trách, ban bố đạo luật đi đường cho dân để tránh bớt những tai nạn xảy ra cho những người đi đường chạy bộ, những người sắp-pho có thể tránh được những oan khải làm khi phải chịu.

Sau đây xin bày tỏ mấy điều kiến của tôi về đạo nghị định đi đường:

1) Quan trên rao truyền cho nhân dân biết rằng đường thì xa hơi qua lại rất nhiều. Cấm ngặt những nhà ở gần đường ấy, có con nít không được thả rông chạy bộ ra đường. Người đi bộ, đi xe máy phải đi về tay phải. Các nơi trong thành thị, người đi bộ phải đi trên lề đường. Khi nào muốn băng ngang qua đường phải trông trước sau rồi hãy băng qua. Các đường ở thôn quê những người đi bộ cùng người gánh thùng, gánh bưng, khi nghe tiếng kèn xe hơi, đi bên nào thì cứ bên đó mà đi, khi muốn băng ngang qua đường, phải trông hai bên, có xe hay không đi, rồi hãy băng qua. Cấm nhai những người đi bộ cùng người buôn gánh, bán bưng, không được đứng giữa đường nói chuyện; đứng thì đứng trên lề đường, như là nơi thôn quê, khuất làng xóm, cũng ngã bầy đường ba, các đường quanh quẹo, các đầu cù, không được đứng nói chuyện; phải đứng ra xa đường (tên là mấy thước; nếu ai bất tuân lệnh ấy, khi xảy ra tai nạn xét ra lỗi tại người đi đường, thì người ấy chịu lấy trách nhiệm.

2) Cấm những người chỉ có thể vội như: trâu, bò, dê, ngựa v. v. ... không được thả lỏng ra ngoài đường, nếu ai bất tuân, khi xảy ra tai nạn, người chỉ có thể vội phải chịu lấy trách nhiệm, nếu người chỉ có thể vội thì phải ở tù hoặc làng phạt chịu lấy.

Mấy lời thành thật mong nhà chức trách lưu ý.

Đặng-ngọc-Phan

lại cáo

ÔNG TÔN-THỌ-LỘC PHÁT MINH SỰ DÙNG DẦU MAZOUT THẺ DẦU XĂNG

Cái tin ông Hồ-đắc-Cung làm được máy bay là một tin mừng cho người mình về phương diện khoa học. Ai này đến tận tuyền ông Cung.

Nay lại có tin ông Tôn-thọ-Lộc, cũng người Nam-ta, hiện làm tại lò gạch của người anh ông ở Tân-trạch (Chợ-lớn), đã phát minh sự dùng dầu mazout (Mazout) để chạy máy có động cơ (moteur à explosion), mọi người đều chú ý.

Ông đã thí nghiệm đem dầu Mazout chạy xe hơi được kết quả tốt, nhưng khi chạy cũng phải làm cho máy nóng trước đó, bởi vậy phải dùng hai bình dầu: 1 bình dầu xăng và 1 bình dầu Mazout. Ông nguyên từ nghiệp trường Taberd, năm nay 29 tuổi, đã được bộ Thương mại và Kỹ nghệ ban Pháp cấp cho một cái bằng phát minh trong tháng đầu năm này.

